

korte mededelingen

Opnieuw topjaar voor Kwartelkoningen

Nog geen vijf jaar geleden hing het voorkomen van de Kwartelkoning in Nederland aan een zijden draadje. Het aantal roepende mannetjes was gedaald tot enkele tientallen en de soort leek op het punt te staan als reguliere broedvogel uit ons land te verdwijnen. Nederland zou daarmee wederom één van z'n karakteristieke broedvogels verliezen. Een influx in 1997 vormde een keerpunt in deze ontwikkeling. In dat jaar worden ruim 250 territoria vastgesteld en de soort verscheen op diverse plaatsen waar ze al lang niet meer was gehoord. Het vormde de inleiding voor een nog grotere influx in 1998. Vooral in het noordoosten van het land, in Groningen, Drenthe en Overijssel leidde dat tot spectaculaire aantallen. Landelijk ging het om 575 territoria, terwijl een voorzichtige schatting uitgaat van 600-650. Reeds toen werd de vraag gesteld of het hier om incidenten (Kwartelkoningen staan bekend vanwege hun erratische voorkomen), dan wel om een herstel van de populatie zou gaan. Hoewel het nog veel te vroeg is voor definitieve conclusies, lijkt het laatste op dit moment het meest voor de hand liggende scenario. Ook in 1999 (aantal vergelijkbaar met 1997) en nu in 2000 werden veel Kwartelkoningen gehoord.

Het afgelopen broedseizoen zal, met dat van 1998, de boeken ingaan als het beste jaar in de afgelopen twee decennia. Op dit moment zijn al circa 430 territoria bekend, een aantal dat nog licht zal stijgen, omdat nog niet alle gevallen zijn doorgegeven. Concentraties bevonden zich in bekende gebieden als het Oldambt in Groningen (125) en - opnieuw - in Drenthe (50). Nog opmerkelijker was de situatie in het rivierengebied. Hier was sprake van een absoluut topjaar, want de circa 150 territoria die werden gevonden in de uiterwaarden van IJssel, Rijn en Waal, overtroffen ruimschoots de aantallen in 1998. Deels hangt dit samen met extra aandacht die er dit seizoen aan Kwartelkoningen werd geschonken. In navol-

ging van het project 'IJsselcrex' van Gerrit Gerritsen en Paul Voskamp, werd langs de rivieren op twee momenten, begin en eind juni, een simultane telling georganiseerd. Vervolgens werd met de roepplaatsen in de hand via de Dienst Landelijk Gebied (DLG) contact gezocht met de terreineigenaren om te proberen de maaidatum uit te stellen om zo de Kwartelkoningen een kans te geven met succes hun twee broedsels groot te brengen. Langs de IJssel heeft dit beleid in de afgelopen twee jaar ertoe geleid dat vrijwel alle Kwartelkoningen ongestoord konden broeden. Langs de Rijn en Waal bleek dat iets meer voeten in de aarde te hebben en daar kon in een aantal gevallen uitmaaien niet worden voorkomen. Niettemin heeft alle extra aandacht voor Kwartelkoningen de soort hoog op de agenda gezet bij de diverse terreinbeherende instanties. Voor volgend jaar is in samenwerking met Vogelbescherming Nederland een plan in de maak om op landelijke schaal aandacht te gaan besteden aan het uitmaaien van Kwartelkoningen. De soort bevindt zich traditioneel in een fuik. Bij aankomst in mei zijn het vooral de extensief beheerde graslanden die nog voldoende dekking bieden om in aanmerking te komen als territorium (cultuurgrasland is dan immers al lang en breed onder het mes geweest). Deze graslanden worden vaak op 15 juni gemaaid, precies midden in de eerste broedcyclus van de Kwartelkoning. Speciale beheersmaatregelen, gericht op het uitstellen van deze *deadline* vormen een belangrijke voorwaarde voor succesvol broeden. Het zou niet ondenkbeeldig zijn dat de extra aandacht die in de afgelopen jaren is besteed aan het beheer van kwartelkoninggebieden mede heeft bijgedragen aan de positieve impuls die de populatie momenteel ondervindt.

■ Kees Koffijberg <info@sovon.nl> Bron: SOVON-Nieuws 13 (3): 13.

Vroege en late zang van de Geelgors

De Achterhoek is één van de laatste bolwerken in ons land van de Geelgors (*Emberiza citrinella*). Zo is hij rond het dorpje Zwolle in de Gelderse gemeente Eibergen nog een algemene standvogel, die je daar door zijn gemakkelijk herkenbare zang, nauwelijks kunt missen. Een late waarneming van een zingende Geelgors was voor mij aanleiding om de vroege en late zang van de Geelgors eens nader te beschouwen.

In de winter van 1998/1999, die als vrij zacht de boeken is ingegaan, hoorde en zag ik mijn eerste zingende Geelgors op 27 februari. Deze waarneming komt overeen met vermeldingen in de gangbare vogelliteratuur waarin februari als begin van de zangperiode wordt aangegeven. Halverwege de twintigste eeuw geeft Jac. P. Thijsse nog de maand maart als eerste zangmaand aan. De nauwkeurige registratie van Rinke Tolman van de voorjaarsboden in de eerste kwartalen van de koude winters 1940, 1941 en 1942 bevestigt dit met 19, 16 en 22 maart als eerste zangdata in Soest en omgeving. Zou de Geelgors tegenwoor-



Afgelopen broedjaar was het beste in de afgelopen twee decennia.
Tekening: Erik van Ommen.

dig vroeger zingen door de zachtere winters?

De meeste boeken vermelden dat Geelgorzen 'slechts' tot in september zingen, maar Jac. P. Thijssen stelt dat de zang soms nog wel tot in oktober kan worden gehoord. In de ochtend van 22 oktober 2000 hoorde en zag ik een Geelgors minuten lang zingen in de top van een boom langs een zandweg. Het is pas halftien en de temperatuur is dertien graden bij een onbewolkte lucht. Die dag zou de temperatuur nog oplopen tot twintig graden. In de Achterhoek kun je van de geelgorszang dus negen maanden van het jaar genieten.

■ Ruud Costers, Buitenschans 19, 7141 EK Groenlo, (0544) 46 45 23, <RuudCosters@zonnet.nl>

LITERATUUR:

Thijssen, dr. Jac. P. (1942): Het vogelboekje. 4de druk. Schoonderbeek, Laren, N.-H.

Tolman, Rinke (1945): In de ban van sneeuw en ijs. Born, Assen.

Groene Spechten hebben het echt moeilijk

De enorme regenval die de afgelopen tijd heeft plaatsgevonden, zal de Groene Spechten op dramatische wijze parten hebben gespeeld.

Groene Spechten voeden zich niet met Rode Bosmieren, zoals schrijvers van elkaar overschrijven, maar vooral met grasmieren waarvan enkele soorten bij ons voorkomen. Deze grasmieren houden zich ook 's winters vlak onder het bodemoppervlak op in luchtbellens en zijn daarom door Groene Spechten zolang het niet langere tijd spijkerhard vriest, altijd nog te vinden.

Door de voortdurende, langdurige regenval hebben deze grasmieren het erg moeilijk. Zelfs de meest droge, grazige plekken in het bos, waar ze vooral zijn te vinden, zijn maandenlang drassige plekken geworden, waar deze mieren niet in kunnen leven.

De Groene Spechten hebben zonder enige twijfel dit afgelopen jaar al een moeilijke tijd achter de rug en die, nu ik dit schrijf, nog steeds voortduurt. Dat kan wel eens meer invloed op de stand van deze spechten hebben dan een weekje strenge vorst in de winter.

Het is dan ook zaak goed op Groene Spechten te letten en alle waarnemingen van die nog in de winter zijn overgebleven te noteren.

Het is trouwens niet ondenkbeeldig dat van deze, huisuit standvogel, enige verplaatsingen, vanwege het gebrek aan voedsel, naar niet-broedgebieden kunnen worden vastgesteld. Op 2 december vond ik nog uitwerpselen van een Groene Specht op de Hoornbeogse Heide ten zuiden van Hilversum. Maar op geen enkele plek in het Gooi en omstreken zijn ze meer roepend te horen en ook vliegend zijn ze door mij niet meer op de vaste waarnemingsplekken gezien. Het is alsof ze daarmee energie willen sparen om te kunnen overleven. Het is zelfs niet ondenkbeeldig dat ze zich tijdens voedselgebrek korte of langere tijd in boomholten ophouden in afwachting van betere tijden. Zoals nu de weersvoorspellingen zijn, zal het zelfs de eerste helft van december nog geen winter worden...

Jaap Taapken.

Overzicht stootvogelonderzoek in 1999

Het jaar 1999 leverde broedgevallen op van tien soorten stootvogels: Wespendif, Bruine Kiekendief, Blauwe Kiekendief, Grauwe Kiekendief, Havik, Sperwer, Buizerd, Torenvalk, Boomvalk en Slechtvalk. Van deze tien soorten werden in totaal 4215 nestkaarten bijgehouden (elke kaart staat voor de lotgevallen van één nest).

Het jaar 1999 was een goed veldmuizenjaar. De broedresultaten van de muizenetende stootvogels (Bruine en Grauwe Kiekendief, Buizerd en Torenvalk) waren dan ook uitstekend.

Van de Grauwe Kiekendief werden in heel Nederland 34 paren gevonden, de meeste in Groningen. Op grond van waarnemingen van geringde vogels werd uitwisseling met de Duitse broedgebieden (Sleeswijk-Holstein, Nedersaksen) aangetoond. In 1999 zijn voor het eerst jonge Grauwe Kiekendieven met kleurringen uitgerust, in de hoop in de toekomst meer over deze uitwisseling te weten te komen.

De Buizerd ontpopte zich in de jaren negentig als de meest succesvolle stootvogel van Nederland. Ze broeden momenteel overal, ook in Zeeland en op de Waddeneilanden. Het broedareaal is sinds halverwege de jaren zeventig enorm toegenomen. Het aantal paren steeg van 1650 naar 8000-10.000 paren.

Eenzelfde ontwikkeling lieten Havik (van 500-600 paren naar 1800 paren) en Sperwer (van 1200 paren naar 3900-5000 paren) zien. Net als de Buizerd hebben deze soorten zich van de zandgronden van Oost-Nederland uitgebreid naar de open landbouwgebieden en verstedelijkte gebieden van Noord- en West-Nederland. Havik en Sperwer doen het op de zandgronden, hun voormalige bolwerk, echter minder goed dan tien jaar geleden.

De Havik heeft daar te kampen met voedselgebrek (veel van zijn prooisorten zijn in aantal afgenomen), terwijl de Sperwer een hoge sterfte kent als gevolg van havikpredatie.

Sperwers broeden tegenwoordig veelvuldig midden in dorpen en steden, waar ze gevrijwaard zijn van havikpredatie.

Een andere soort die het goed doet, is de zeldzame Slechtvalk. In 1999 werden zes paren vastgesteld, waarvan er vijf in totaal veertien jongen grootbrachten (het hoogste aantal ooit in de 20ste eeuw). Deze soort profiteert van een uitbreiding in Duitsland en van het ophangen van speciale nestkasten op elektriciteitscentrales en in industriegebieden.

Boom- en Torenvalk nemen in aantal af, de eerste vooral door predatie (Havik en Buizerd), de tweede door verslechtering van zijn leefgebied (industrialisering van het cultuurland) met als gevolg voedselgebrek. Boomvalken broeden wel steeds vaker in hoogspanningsmasten, midden in het open land.

Van Wespendif (matig broedseizoen door matige wespstand) en Blauwe Kiekendief (jaarlijks slechtere broedresultaten op de Waddeneilanden, waarschijnlijk door vervuiling van het duin en plaatselijke recreatie) werd weinig informatie verkregen.

Vervolg

Het beeld week weinig af van voorafgaande jaren: veel gifmisbruik in Noord- en Oost-Nederland,

grootscheeps uithalen van nesten in - vooral - Friesland.

Een novum was de vergiftiging van een Zwarte Wouw in de Achterhoek; deze soort was nooit eerder vergiftigd aangetroffen (sinds registratie begon in 1975). Wouwen zijn erg gevoelig voor vergiftigd aas, omdat ze graag aas eten. Ze zijn in Nederland buitengewoon zeldzaam. Slechts tweemaal werd een broedgeval geconstateerd (1984 en 1996).

Ook nieuw was het misbruik van eendenkooien als plek om stootvogels te vernietigen. Deze kooien liggen afgelegen en publiek wordt geweerd. Bij Nijeholtwolde in Friesland (33 gedode stootvogels!) en op Terschelling bleek dat de ideale situatie te zijn om stootvogels te vergiften, te vangen en af te maken. In beide gevallen zijn de daders gepakt en justitieel vervolgd. Beiden waren afkomstig uit de jachtwereld. Meer informatie over de vervolging in 1999 in 'De Takkeling', het tijdschrift van de Werkgroep Roofvogels Nederland (WRN). 'Herkenning en opsporing van stootvogelvervolging': een handleiding voor politie en Algemene Inspectie Dienst. Al enkele jaren verzorgt de WRN een cursus voor politie en AID-ers om vervolging van stootvogels adequater aan te pakken. In aansluiting hierop is nu over dit onderwerp een apart boekje uitgebracht, geschreven door Hugh Jansman. Het is op de Landelijke Roofvogeldag op 19 februari 2000 te Meppel aangeboden aan politie, AID, de pers en de verzamelde stootvogelaars.

CONTACTADRESSEN:

- Werkgroep Roofvogels Nederland: Maria Quist, (0516) 43 26 60, email <werkgroep.roofvogels.nederland@wx.nl>
- Grauwe Kiekendief- Ben Koks, (050) 541 26 46, email: <bkoks.sovon@inter.nl.net>
- Overige roofvogels: Rob Bijlsma, (0521) 55 15 23.

Lichte afname van broedende Aalscholvers in Friesland in 2000

De Aalscholver is in Fryslân als broedvogel met ruim 5% in aantal achteruitgegaan. Dit blijkt uit tellingen in het voorjaar 2000. De afname komt op het conto van de broedkolonies op Vlieland en in de Rottige Meenthe.

Sinds 1992 worden ieder voorjaar alle in kolonies broedende vogels in Fryslân geteld door vrijwilligers van Sovon Vogelonderzoek Nederland. In samenwerking met de Fryske Feriening foar Fjildbiology (FFF) werd in dat jaar de Werkgroep Kolonievogels Friesland (KolF) in het leven geroepen. Daarmee worden nu bijna tien jaar soorten als Blauwe Reiger, Purperreiger, Lepelaar, alle meeuwen- en sternsoorten, Oeverzwaluwen en Roeken op de voet gevolgd.

De Aalscholver is al lange tijd bezig aan een opmars in Fryslân. Tot voor kort beperkte de soort zich als broedvogel in zijn voorkomen tot de belangrijkste Friese kolonie in de Princehof (Alde Feanen) en de Rottige Meenthe. Hier en daar werden incidenteel broedgevallen vastgesteld, zoals in De Deelen, het Ottema-Wiersma-reservaat bij Hurdegaryp en de Anjumer Kolken. In 1994 vestigden de eerste Aalscholvers zich op Vlieland met zeven paren. In slechts zes jaar tijd liep het aantal broedparen op het eiland op tot 760 paren in 1999. Op Vlieland broedt de soort op de grond in

onder andere de Kroonspolders. Tegelijkertijd nam de soort ook toe in de Rottige Meenthe met een voorlopig hoogtepunt van 450 broedparen in 1997. In de Alde Feanen was de soort al die jaren nagenoeg stabiel.

Op het Nederlandse vasteland zit de stand van de Aalscholver al enkele jaren in de mineur, in tegenstelling tot het succes van de soort in het Waddengebied. Met de snelle opkomst van de soort op Vlieland was de verwachting dat het aantal broedende Aalscholvers in 2000 rond de duizend paartjes op Vlieland uit zou komen. Toch viel het aantal met een afname van zestig broedparen dit jaar lager uit dan de 760 paren het jaar ervoor. Ook in de Rottige Meenthe nam de soort opnieuw verder af. Hier kwamen nog 324 paartjes tot broeden, bijna 30% minder dan in het voorlopige topjaar 1997. Alleen in de Alde Feanen leek de soort het wat beter te doen met 945 broedparen, veertig meer dan het jaar ervoor en bijna net zoveel als in 1995 toen er 942 paren in de Alde Feanen broeden. Het totale aantal broedparen van de Aalscholver in Fryslân betreft 1969 paren.

Nieuwe coördinator Zweedse dwerggansproject

De organisatie die zich bezighoudt met de herintroductie van Dwerggans in Zweden, heeft bekendgemaakt wie de opvolger is van Lambart von Essen, die de afgelopen zomer onverwacht overleed. Dat is Bosse Fägerström, Daigalan 10. SV-82442 Hudicksvall in Zweden. Diens telefoonnummer in Zweden is 0046 (0650) 59 51 58. Waarnemingen van Dwerggans in Nederland, al dan niet voorzien van (kleur)ringen, zijn zeer welkom op dat adres. Najaar 2000 arriveerden de eerste Zweedse projectdwerggans vroeger in Nederland dan tot dusver het geval was. Op 26 september 2000 werd projectgans 414 met een ongeringde partner en vier juveniele vogels bij Anjum gezien. De huidige schatting van de omvang van de wereldpopulatie van de soort is 25.000-30.000 vogels.

GLO.

Vale-gierenproject in Italië

Twintig jaar geleden stond de Vale Gier, Europa's grootste gier, in Italië op het punt uit te sterven. In de daaropvolgende periode stonden herintroductie en broedprojecten centraal met als resultaat dat er in Sardinië in 1997 liefst 41 paren tot broeden kwamen. Het jaar erna daalde de populatie plotseling drastisch doordat er weer vergiftigd voedsel was uitgelegd. Daardoor daalde de populatie tot elf paren en daarin kwam vooralsnog geen verbetering. Omdat Sardinië blijkaar de beste habitat voor Vale Gieren bezit, heeft de LIPU (Lega Italiana Protezione Uccelli) een herintroductie programma opgesteld voor Gerei, in het zuidoosten van het eiland.

Daarnaast heeft de LIPU in juni 2000 een zestal Vale Gieren (3 x ♂♂ en 3 x ♀♀) die als jonge vogels uit Spanje afkomstig zijn) losgelaten in het Parco delle Madonne op Sicilië waar de vogels al ruim 35 jaar uit het luchtruim waren verdwenen.

Door middel van vleugelmerken en radiozenders zijn de vogels individueel te herkennen en te volgen. Op de schuilplaatsen staan televisiecamera's opgesteld.

Bron: Ali notitie, conservation news from Italy, june 2000: 2-3.

De LIPU heeft onder <<http://www.lipu.it>> een webpagina in de maak. Het adres van de LIPU is 49 Via Trento, Parma Italië + 39 (0521) 27 34 19. De Engelse vertaling van de Ali notitie zijn op internet te verkrijgen via <hborkley@aol.com>

Biddende Steenuil III

Op mijn berichten in het Vogeljaar 48 (3): 130 & 48 (4): 181-182 heb ik de volgende reactie ontvangen.

- Van Leen den Ouden <leen.den.ouden@bdo.nl>: 'het is maar een simpel bericht van vóór 1990. Ik heb zoëven m'n notities tot 1990 doorgenomen en ben de desbetreffende notitie niet tegengekomen. Rijdende vanaf Rotterdam richting Dordrecht op de afslag naar Gorinchem op een zomerse dag in het weekend, om circa 23.00 uur. De weg en de gehele omgeving was flink opgebroken. In de bocht schenen de lichten plotseling op een biddende kleine bollige roofvogel. Dit was een Steenuil. Dit was ook de eerste en enige keer, dat ik de Steenuil biddend ben tegengekomen. Een leuke (korte) belevenis'.

■ Wim Smeets, <smeets.foto@hetnet.nl>

2001 BIRD NUMBERS

15de Internationale Conferentie van de European Bird Census Council

Monitoringproject voor natuurbescherming

De European Bird Census Council (EBCC), de Hongaarse partner van BirdLife (MME), de Hoge School van Nyíregyháza (NYF) en de Upper Tisza Foundation (UTF) hebben het genoegen u te kunnen uitnodigen deel te nemen aan de 15de Internationale Conferentie van de EBCC, die zal worden gehouden van 26 tot 31 maart 2001 in Nyíregyháza, Hongarije

De conferentie is opgezet om kennis te verspreiden van alle aspecten van vogeltellingen over geheel Europa. De conferentie staat open voor iedereen die is geïnteresseerd in de volgende onderwerpen:

- monitoring: opzetten van steekproeven, veldmethoden en analyse;
- geïntegreerde populatiemonitoringmethoden;
- monitoren van beschermingsmaatregelen en beleid;
- indicatoren;
- monitoren van ecologische rampen;
- Pan-Europese monitoring;
- atlasprojecten;
- het bepalen van prioriteiten voor natuurbescherming;
- site monitoring;
- werken met vrijwilligers.

Het onderzoeken van biodiversiteit is gerelateerd aan internationale wetgeving en internationale politiek. Regelingen zoals de conventie betreffende

biodiversiteit, vogel- en habitatrichtlijnen en de Bernse Conventie dienen aan elkaar te worden gerelateerd en verder te worden ontwikkeld.

De wetenschappelijke inhoud van de conferentie wordt bepaald door een Wetenschappelijke Commissie, die wordt ondersteund door een lokale commissie die de logistieke organisatie op zich heeft genomen. De inhoud van lezingen en bijdragen zullen worden gepubliceerd in *Ornis Hungarica*.

De conferentie zal worden gehouden in het Park Hotel in Nyíregyháza-Sóstó. De voertaal is Engels.

De kosten voor deelname bedragen: Voor 20 januari 2001: £ 150.

Meer informatie over de voorwaarden voor het inzenden van bijdragen, deelname en routebeschrijvingen, subsidiemogelijkheden en accommodaties zijn te vinden op Internet. URL: <<http://zeus.nyf.hu/~szept/ebcc.htm>>

U kunt van daaraf ook een registratieformulier downloaden of schrijven naar het secretariaat: Bird Number 2001, MME, Nyíregyháza 1, Pf 286, H-4401, Hongarije, tel. (+36) 30 965 58 36, Fax: (+36) 42 44 35 44, E-mail: <szept@zeus.nyf.hu>.

Nieuw informatiecentrum voor De Gelderse Poort

In het Natuurmuseum Nijmegen is vanaf zondag 17 december een informatiecentrum voor De Gelderse Poort ingericht. Het nieuwe informatiecentrum laat verscheidene aspecten van dit natuurgebied zien: van natuurontwikkeling en rivierdynamiek tot geologie en bijzondere flora en fauna. Recreanten, natuurliefhebbers, maar ook scholieren kunnen hier terecht voor de laatste ontwikkelingen in de beverpopulatie, determinatie van gevonden stenen, wandel- en fietsroutes en nog veel meer!

De Gelderse Poort is het rivierengebied tussen Arnhem, Nijmegen en het Duitse Emmerich. Door verscheidene natuurontwikkelingsprojecten trekt het gebied een groeiende stroom recreanten.

Om goed op de vragen van deze bezoekers te kunnen inspelen, heeft het Natuurmuseum een informatiecentrum ingericht. Zeven dynamische 'thema-units' bieden bezoekers een diepere kijk op de ontwikkelingen in De Gelderse Poort. In het Nijmeegse informatiecentrum ligt de nadruk op natuurontwikkeling aan de Waal en de kenmerkende diersoorten, zoals de Bevers, die hier in 1994 zijn uitgezet en de duizenden overwinterende ganzen. In afzonderlijke units wordt de geologische geschiedenis van het rivierengebied en het stuwwallenlandschap uiteengezet. Het belang van water, de wisselende waterstanden en de realisatie van een ecologische verbingszone bij het Hollands-Duitse gemaal komen ook aan bod.

Een bezoek aan het informatiecentrum maakt duidelijk dat De Gelderse Poort een paradijs is voor een groot aantal planten, insecten en vogels. In het informatiecentrum presenteert het Natuurmuseum een groot aantal objecten uit zijn verzameling. Zo verwelkomt een Gallowaykoe de bezoekers in de entree. Naast deze grazer staat een 8000 jaar oude Eik, die in 1996 is opgebaggerd uit de Waal. Ook Frits en Bergwitz, twee uitgezette Oost-Duitse Bevers die in De Gelderse Poort leefden, staan opgesteld. Naast deze grotere objecten kan de bezoeker een groot aantal fossiele botfragmenten, gesteenten, insecten en planten bekijken. Door interactieve computerunits en

ladenblokken kan men zelf informatie opzoeken en voorwerpen bekijken. Wie in de natuur iets bijzonders heeft gezien of gevonden, kan al vergelijkend zelf ontdekken wat het is geweest. Als naslagwerk dienen boeken en verschillende cd-roms.

De interesse voor het Gelderse rivierengebied is niet nieuw voor het Natuurmuseum Nijmegen. Het museum is al jaren actief in dit gebied met ganzen-excursies en banjerdagen. Ook dit seizoen organiseert het museum excursies naar de overwinterende ganzen (zie hieronder). Met het nieuwe informatiecentrum is het museum beter in staat om de groeiende stroom recreanten op te vangen. Voorzieningen als een kinder- en koffiehoek en de vestiging van een VVV-servicepunt dragen daar aan bij.

Het informatiecentrum voor De Gelderse Poort is gevestigd in het Natuurmuseum Nijmegen, Gerard Noodtstraat 121, Nijmegen, telefoon (024) 329 70 70. Geopend op maandag tot en met vrijdag van 10.00 tot 17.00 uur en zondag van 13.00 tot 17.00 uur, zaterdags gesloten.

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met directeur Gerard Mangnus of PR-medewerker Yvonne Bloemena, Gerard Noodtstraat 121, 6511 ST Nijmegen, (024) - 329 70 70 - fax: (024) 329 70 79, e-mail: <nmm@chello.nl>.

Internationaal Natuurfoto Festival

Na maanden van intensieve voorbereiding is op 4 september 2000 de Stichting Natuurfotografen Verbond Nederland (NVN) opgericht. De NVN is een nationaal samenwerkingsverband waaraan tien Nederlandse natuurfotografenverenigingen deelnemen. De NVN vertegenwoordigt hiermee de belangen van zo'n 350 georganiseerde natuurfotografen.

Bij de diverse natuurfotografenverenigingen bestond al geruime tijd behoefte aan een overkoepelende organisatie, omdat deze meer mogelijkheden biedt om grotere, landelijke en internationale activiteiten te organiseren dan de afzonderlijke verenigingen. In onze buurlanden bestaan al langer zulke overkoepelende organisaties. Het doel van de stichting is het:

- coördineren van landelijke activiteiten voor natuurfotografie;
- onderhouden van internationale contacten;
- bevorderen van verantwoorde natuurfotografie;
- overdragen van kennis en inzicht in de natuur;
- stimuleren van natuurbewustzijn, natuurbeschoud en milieubeheer.

Op zaterdag 10 maart 2001 organiseert de Stichting Natuurfotografen Verbond Nederland (NVN) een Internationaal Natuurfoto Festival in het Congrescentrum De Reehorst, Bennekomseweg 24 te Ede. De zaal is open van 9.00 uur tot 22.00 uur en het dagprogramma begint om 9.45 uur.

Naast een tentoonstelling van werk van de leden zijn er presentaties van Fred Hazelhoff, Jan van Arkel met 'Natuurlijke details. De grote wereld van het kleine', Marco Ising voert de toeschouwers naar de 'Western Frontiers', Martin Lokven laat eenieder genieten van 'Outdoor Photography', Eddy Marissen is er met beelden van de Waddenzee en Rinie van Meurs neemt u mee op zijn 'Polar Odyssey'.

Frans Lanting (USA) houdt een voordracht aan de hand van zijn nieuwste boek 'Jungles'; An-

ders Geldemark (Zweden) biedt ontroerend mooie beelden van het oerland IJsland; Hendrik Zeidler (Duitsland) is verliefd geworden op Alaska en heeft een geheel eigen kijk op de natuurfotografie ontwikkeld; Heather Angel (Groot-Brittannië) slaat een brug tussen wetenschap en kunst en zij laat ons genieten van bijzondere opnamen in niet alledaagse technieken.

Toegangskarten à f 45,- zijn vanaf 2 januari 2001 uitsluitend aan te vragen per telefoon (035) 526 91 50 of via e-mail <info@nvnfoto.nl>. Verdere informatie verkrijgbaar via de website <www.nvnfoto.nl>.

Ganzenexcursies naar De Gelderse Poort

In de wintermaanden trekken grote aantallen ganzen van het hoge noorden naar warmere streken, zoals Nederland, om te overwinteren. In kenmerkende V-vluchten vliegen de gakkende ganzen over stad en weiland rondom Nijmegen. In het rivierengebied strijken jaarlijks duizenden ganzen neer op de weilanden. Dergelijk grote groepen vogels staan garant voor een fascinerend schouwspel. Geïnteresseerden kunnen de ganzen op een comfortabele manier van dichtbij bekijken. Het Natuurmuseum Nijmegen organiseert op alle zondagen in januari en februari 2001 naar de ganzen bus-excursies in De Gelderse Poort. De excursies starten vanuit het nieuwe informatiecentrum voor De Gelderse Poort, dat vanaf 17 december is gevestigd in het Natuurmuseum Nijmegen.

De deelnemers worden met koffie ontvangen en krijgen een brochure met allerlei wetenswaardigheden over het gedrag van de ganzen. Vervolgens rijdt de bus door het rivierengebied ten oosten van Nijmegen: door de Ooijpolder en de Duitse Düffelt. De deskundige gids speurt de weilanden en de lucht af naar ganzen. Ondertussen vertelt de gids allerlei details over deze wintergasten en over het natuurgebied De Gelderse Poort. Er is ook oog voor andere vogelsoorten in het rivierengebied, zoals Nonnetjes, Smienten en Wintertalingen. Onderweg stopt de bus, zodat men de ganzen met verrekijker en telescoop van dichtbij kan bekijken. Bij terpboerderij De Zeelandische Hof worden de deelnemers ontvangen met koffie en appeltaart. Tijdens de wintermaanden verblijven maar liefst 80.000 Kolganzen en Rietganzen in De Gelderse Poort. Dit natuurontwikkelingsgebied is uitgegroeid tot één van de belangrijkste pleisterplaatsen voor ganzen in West-Europa. Het gebied biedt de vogels voedsel en veiligheid: ze eten het gras van de vele weilanden en slapen op het water. Op deze wijze bouwen de ganzen in de wintertijd energie-reserves op. Die hebben ze in het voorjaar nodig voor de trek terug naar hun broedgebieden in Siberië.

De ganzenexcursies zijn gepland op de zondagen 7, 14, 21 en 28 januari en de zondagen 4, 11, 18 en 25 februari 2001. De excursies starten om 12.30 uur vanuit het Natuurmuseum Nijmegen en duren ongeveer drie uur. Volwassenen betalen f 22,50 en kinderen (tot en met veertien jaar) f 17,50. Donateurs van het Natuurmuseum Nijmegen of met een NijmegenPas krijgen f 2,50 korting. Er wordt aangeraden om zelf verrekijkers mee te nemen. Voor inschrijving of inlichtingen kan men contact opnemen met het Natuurmuseum Nijmegen, Gerard Noodtstraat 121, 6511 ST Nijmegen, telefoon (024) 329 70 70.

Limburgse Koepel voor Natuurstudie organiseert tiende contactdag

Op zaterdag 20 januari 2001 organiseert de Belgische Limburgse Koepel voor Natuurstudie (Likona) zijn jaarlijkse contactdag in het Limburgs Universitair Centrum in Diepenbeek, België. Likona is het samenwerkingsverband van een aantal Belgische werkgroepen die actief zijn op het vlak van bescherming van bedreigde planten- en diersoorten. Zij inventariseren, brengen veldgegevens samen en voeren acties. Het is de bedoeling op deze contactdagen alle mensen die de Limburgse natuur onderzoeken, of hierin zijn geïnteresseerd, samen te brengen en kennis te laten maken met recent natuuronderzoek in Belgisch Limburg. In 2001 wordt de contactdag voor de tiende maal georganiseerd. Ter gelegenheid van het tienjarig bestaan, wordt even teruggeblikt op het verleden.

Vanaf 8.45 uur is iedereen welkom in het LUC, Universitaire Campus, gebouw D te Diepenbeek. Na de plenaire zitting die start om 9.15 uur en waar het verloop van de dag wordt toegelicht, krijgen een aantal sprekers de gelegenheid om kort, in maximaal vijf minuten, een interessant aspect van een onderzoek voor te stellen. Daarna, vanaf 10.30 uur, vergaderen alle werkgroepen (waaronder ook de vogelwerkgroep). Tijdens de middagpauze zijn er de boeken- en informatiestands en is er gelegenheid om interessante contacten te leggen.

In de namiddag worden dan de langere voordrachten gegeven over wetenschappelijk onderzoek in Belgisch Limburg. De vogelwerkgroep is natuurlijk ook present, Kris Van de Kerkhove zal het hebben over zijn onderzoek in de bosreservaten van Limburg. Luc Lenaerts beschrijft de wasplaten als bedreigde paddestoelen in Limburg. Alain De Vocht onderzocht de vissen in Limburg, hij kwam oude bekenden en maar ook nieuwe gezichten tegen. Het feit dat De Maten al 25 jaar met succes worden beheerd, is het onderwerp dat Rik Libotte zal toelichten. Kurt Hofmans stelt de trends in het sprinkhanenbestand voor. Het tienjarig bestaan van Likona zal vanzelfsprekend ook even in de verf worden gezet. In de lente van 2001 zal uitgebreid op dit feit worden teruggekomen.

Alle Likona-leden, maar ook alle overige geïnteresseerden, worden uitgenodigd om deel te nemen. Deze uitnodiging geldt uiteraard ook buiten de provincie- en landsgrenzen. De deelname is gratis, maar inschrijven is noodzakelijk. Voor inlichtingen en inschrijvingen kan men tijdens de kantooruren terecht bij het Likonasecretariaat, Het Groene Huis, domein Bokrijk, B-3600 Genk, België, tel. 0032 (011) 26 54 62, fax 0032 (011) 26 54 55, e-mail: <likona@limburg.be>, internet: <<http://www.limburg.be/likona/>>.

nieuwe uitgaven